

Sosiaali- ja terveysministeriö

Johtaja Jaska Siikavirta

Neuvotteleva virkamies Henna Viden

Neuvotteleva virkamies Päivi Nygren

Ehdotus ammattihenkilölain uudistamiseksi: sairaanhoitajien erityisistä velvollisuuksista sekä sairaanhoitajan erikoistumis- ja laajavastuisten hoitotyön koulutuksista säädettävä laissa

Haluamme tällä ehdotuksella tuoda näkemyksemme ammattihenkilölain uudistuksen valmisteluun. Ammattihenkilölainsäädäntö (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (1994/559); Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015)) tarvitsee yhtenäistämistä ja ajantasaistamista sekä kolmen suurimman profession yhteismitallista ja tasavertaista sääntelyä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut järjestetään ja tuotetaan hyvinvointialueilla yhteistyössä, joten hoitotyön, lääketieteen ja sosiaalityön ammattihenkilöiden velvollisuudet, oikeudet, johtaminen ja koulutus tulee olla säädettyinä yhtenevästi. Ammattihenkilölainsäädännössä hoitotyön ja sairaanhoitajien asema itsenäisenä professiona edellyttää kirkastamista. Laillistetuista ammattihenkilöistä terveydenhoitajat ja kättilöt laillistetaan myös sairaanhoitajina. Ensihoitajat laillistetaan sairaanhoitajina. Ehdotuksemme ovat lisäyksiä nykyiseen lakiin.

Perustelut

Sairaanhoitajan ammatin pito- ja vetovoiman kannalta on tärkeää, että ammattilainsäädäntö mahdollistaa sairaanhoitajan erikoisosaamisen kehittämisen ja urakehityksen kliinisessä hoitotyössä (STM 2021, Hallitusohjelma 2023, Suomen Sairaanhoidajat 2023, STM 2024:9).

Ehdotustamme tukevat myös Hyvän työn ohjelman kirjaukset. Ammattihenkilöitä koskevan lainsäädännön uudistus toteutetaan osana Hyvän työn ohjelmaa, joka tähtää sote- ja pelastusalan veto- ja pitovoiman lisäämiseen. Ohjelman toimeenpanosuunnitelmassa (STM 2024:11) vuosille 2024–2027 on muun muassa kirjaus:

*”Hyvinvointialueella osaamisen kehittämisen lähtökohtina ovat henkilöstön osaamistarpeet sekä organisaation perustehtävän ja kehittämistavoitteiden pohjalta määritellyt osaamisvaatimukset. Hyvinvointialue tukee henkilöstön asiantuntijuuden jatkuvaa kehittymistä osaamisen johtamisen suunnittelu- ja arviointiprosessin sekä **ammattillisen urakehityksen** toimintamalleja hyödyntäen. Muodostetaan **kansallisesti yhtenäisiä uramalleja** eri ammattiryhmissä yhteistyössä hyvinvointialueiden ja yhteistyöalueiden kanssa. **Kliinisen hoitotyön uramallin mukaisia asiantuntijarakenteita** edistetään kullakin hyvinvointialueella”.*

Nyt päivitettävässä laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä tulisi säätää nykyistä selkeämmin terveyspalveluiden keskeisen työntekijäryhmän, sairaanhoitajien, velvollisuudet sekä koulutus ja tehtävät hoitotyön kansallisen kliinisen uramallin eri tasoilla: niin perus-, erikoistumis- kuin

laajavastuisella tasolla. Sosiaali- ja terveydenhuollossa ja erityisesti perusterveydenhuollossa sairaanhoidajat ja terveydenhoitajat vastaavat lääkärien ohella merkittävässä määrin ja kasvavasti vastaanottopalveluista, lääkärien toimiessa tarvittaessa konsultaatiotukena (THL 2023, STM 2024:9). Omalääkäri-/hoidon jatkuvuus-/omatiimimallissa työaikaa vapautuu sitä enemmän lääkärin hoitoa tarvitseville potilaille, mitä laajempi ja itsenäisempi on tiimissä toimivan sairaanhoidajan osaaminen ja tehtävänkuva. Tämä edistää mielekästä ja hallittua tehtävänjakoa sekä hoitoon pääsyä ja varmistaa asiakkaan/potilaan saaman avun oikea-aikaisuutta. **On perusteltua säätää sairaanhoidajan vastuusta ja koulutuksesta eri osaamisen tasoilla.** Nykyisessä laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä on jo huomioitu sairaanhoidajan oireenmukainen hoito ja rajattu lääkkeenmääräminen (4 a luku).

Muutostarpeet

Laillistetun sairaanhoidajan erityiset velvollisuudet

Laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä **on tarpeen säätää sairaanhoidajan erityiset velvollisuudet**, kuten laissa sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (9 §) on säädetty sosiaalityöntekijän erityiset velvollisuudet tai kuten laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä on luvussa 4 kuvattu lääkärin ja hammaslääkärin erityiset oikeudet ja velvollisuudet. Lisäksi sairaanhoidajan erityiset velvollisuudet tulisi säätää läpi klinisen hoitotyön uramallin (Suomen Sairaanhoidajat 2016 ja 2023) perus-, erikoistumis- ja laajavastuisella tasolla.

Hoitotyön ammatillisen johtamisen vastuu

Ammattialojen yhdenvertaisuuden takia **on tarpeen määritellä myös hoitotyön ammatillisen johtamisen vastuu.** Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä säädettyssä laissa (612/2021) säädetään (8 §), että hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisessa on oltava monialaista asiantuntemusta, joka tukee laadukkaiden ja turvallisten palvelujen kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja toimintakäytäntöjen kehittämistä. Sosiaalihuollon ammattihenkilölaissa sosiaalityön ammatillisen johtamisen vastuu on määritelty (9 §). Muille professionille tätä ammatillisen johtamisen vastuuta ei ole määritelty.

Erikoistumis- ja laajavastuisesta koulutuksesta säätäminen

Laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä **on tarpeen säätää sairaanhoidajan erikoistumis- ja laajavastuisesta koulutuksesta**, kuten nykyisessä laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä 4 a §:ssa on säädetty erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta. Sairaanhoidajan erikoistumiskoulutus tulee olla peruste nimikemuutokselle kuten lääkäreilläkin. Sairaanhoidajan urakehityksen kannalta tämä on välttämätöntä. Säätely on välttämätöntä myös asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi. Jatkossa tulee tarkastella mahdollisuuksia, että 1. sairaanhoidajan erikoistumiskoulutus johtaa tutkintoon, 2. erikoissairaanhoidaja on laillistettu ammattinimike, 3. erikoissairaanhoidajat rekisteröidään erikoisalansa mukaisesti Valviran JulkiTerhikkiin, kuten erikoislääkäritkin. Erikoistumiskoulutukselle on kriittisen tärkeää saada pysyvä valtion rahoitustuki, jotta sairaanhoidajan urakehitykselle luodaan realistinen mahdollisuus työelämässä.

Rajatun lääkkeenmääräämisen koulutus (45 op) ei sisälly tällä hetkellä erikoistumiskoulutukseen tai ylempään korkeakoulututkintoon (laajavastuinen taso). Kannatamme sen selvittämistä, olisiko mahdollista tai kannatettavaa, että rajatun lääkkeenmääräämisen koulutus jatkossa sisältyisi osaksi kliinisen asiantuntijan ylempään ammattikorkeakoulun (YAMK) -tutkintoa tai kliinistä maisterin tutkintoa yliopistossa.

Ehdotukset

XX§ Sairaanhoidajan erityiset velvollisuudet:

Laillistettu sairaanhoitaja vastaa hoitotyön ammattitoiminnan asianmukaisuudesta sekä yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen terveyttä edistävän ja ylläpitävän, sairauksia ehkäisevän, parantavan ja kuntouttavan hoitotyön asiakas- ja asiantuntijatyöstä sekä sen vaikutusten seurannasta ja arvioinnista hyödyntäen hoitotieteellistä tietoa suunnitellessaan, toteuttaessaan, arvioidessaan ja kehittäessään näyttöön perustuvaa hoitotyön toimintaa sosiaali- ja terveydenhuollon moniammatillisissa toimintayksiköissä.

Erikoistumiskoulutuksen käynyt tai vastaavan osaamisen saavuttanut sairaanhoitaja/ Erikoissairanhoitaja vastaa edellä mainittujen lisäksi oman erikoisalansa kliinisestä asiantuntijuudesta ja sen ylläpitämisestä yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen hyväksi sekä toimii erikoisalansa näyttöön perustuvien käytäntöjen välittäjänä, ohjaajana ja tukena toimintayksikössä.

Kliinisen ylempään korkeakoulututkinnon suorittanut laajavastuisten hoitotyön asiantuntija (asiantuntijasairanhoitaja tai kliinisen hoitotyön asiantuntija) vastaa laajavastuisella tasolla kliinisestä hoitotyöstä ja terveyden edistämisestä sekä niihin liittyvästä eettisestä päätöksenteosta, opettamisesta ja ohjaamisesta, konsultoimisesta, näyttöön perustuvista käytännöistä, johtamisesta, yhteistyöstä, tutkimuksesta ja kehittämisestä sekä hoitotyön laadun ja vaikuttavuuden seurannasta toimintayksikössä ja tarvittaessa laajemminkin.

Lääkkeenmääräämisen lisäkoulutuksen tuottama osaaminen on FiNQF-tasolla 7 ja antaa valmiuksia kliiniseen potilastyöhön asiantuntijasairanhoitajan tehtävässä.

Ylempään korkeakoulututkinnon suorittanut hoitotyön johtaja vastaa hoitotyön ammatillisesta johtamisesta sekä hoitotyön arvioinnista ja seurannasta, tutkimuksesta, kehittämisestä ja koulutuksesta.

XX§ Sairaanhoidajan*erikoistumis- ja laajavastuinen koulutus:

Sairaanhoidajan erikoistumiskoulutus/erikoissairanhoitajakoulutus** on x §:n x momentissa tarkoitetun opistoasteen tai ammattikorkeakoulututkinnon jälkeistä koulutusta, jonka tavoitteena on syventää osaamista ja asiantuntijuutta tietyllä erikoisalalla sekä varmistaa erikoisalan osaaminen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Ammattikorkeakoulu- tai

yliopistolaissa tarkoitettu ammattikorkeakoulu tai yliopisto voi ottaa erikoistumiskoulutusta suorittamaan henkilön, joka on saanut oikeuden harjoittaa Suomessa sairaanhoitajan *** ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Erikoistumiskoulutus järjestetään koulutusohjelmana, jonka vähimmäislaajuus on 30 opintopistettä. Erikoistumiskoulutuksen tavoitteista, opintojen rakenteesta, koulutusohjelmista ja muista opintojen perusteista sekä siitä, missä ammattikorkeakoulussa tai yliopistoissa erikoistumiskoulutusta annetaan, säädetään tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella, joka valmistellaan yhteistyössä x §:n x momentissa tarkoitettun (Hoitotyön koulutuksen) koordinaatiojaoston kanssa. Erikoistumiskoulutus on perusta nimikemuutokselle.

Laajavastuisten hoitotyön koulutus on kliininen ylempi korkeakoulututkinto (FINQF-taso 7), joka suoritetaan joko ylempänä ammattikorkeakoulututkintona tai yliopistotutkintona ja jonka laajuus on minimissään 90 opintopistettä. Näistä tutkinnoista säädetään tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella, joka valmistellaan yhteistyössä x §:n x momentissa tarkoitettun (Hoitotyön koulutuksen) koordinaatiojaoston kanssa. Koulutus johtaa ylempään korkeakoulututkintoon tai vastaavan tasoiseen osaamiseen (rajatun lääkkeenmääräämisen koulutus) ja on perusta nimikemuutokselle.

Vaihtoehtoinen tekstitys, jos asia laajennetaan sairaanhoitajien lisäksi myös muihin amk-tutkinnosta valmistuviin laillistettuihin terveydenhuollon ammattihenkilöihin:

XX§ Sairaanhoidajan ja muiden laillistettujen hoitotyön ammattihenkilöiden erikoistumis- ja laajavastuinen koulutus

**Sairaanhoidajan erikoistumiskoulutus/erikoissairaanhoidajakoulutus ja muiden laillistettujen hoitotyön ammattilaisten erikoistumiskoulutus on x §:n x momentissa...

***tai muuta terveydenhuollon

Ehdotus on valmisteltu Suomen Sairaanhoidajien Laajavastuisten hoitotyön asiantuntijatyöryhmässä (APN-työryhmä).

12.3.2025

Lundgrén-Laine Heljä, puheenjohtaja, Suomen Sairaanhoidajat
Anne Pauna, toiminnanjohtaja, Suomen Sairaanhoidajat

Suomen Sairaanhoidajien Laajavastuisten hoitotyön asiantuntijatyöryhmä:

Hämäläinen Sini, sh (YAMK), tohtorikoulutettava, lehtori, LAB amk, APN-työryhmän pj (sini.hamalainen@lab.fi),

Axelin Anna, sh, TtT, professori, Hoitotieteen laitos, Turun yliopisto

Flinkman Mervi, työvoimapolitiittinen asiantuntija, Tehy

Hutri Inkeri, sh, TtM, hoitotyön kliininen asiantuntija, HUS

Jokiniemi Krista, yliopistonlehtori, Itä-Suomen yliopisto

Lehtikunnas Tuija, sh, TtT, sairaalaylihoitaja, Tyks sairaalapalvelut, Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Nurmi Jenni, sh YAMK, auktorisoitu seksuaalineuvoja, seksuaalikasvattaja, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Palomaa Maarit, TtM, hallintoylihoitaja, Lapin hyvinvointialue

Sulosaari Virpi, TtT, yliopettaja, Turun ammattikorkeakoulu

Suutarla Anna, työelämäasiantuntija, Tehy

Tuomikoski Annukka, sh, TtT, dosentti, asiantuntijaylihoitaja, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Karhe Liisa, asiantuntija, Suomen Sairaanhoidajat (liisa.karhe@sairaanhoitajat.fi)

Lähteet

Hallitusohjelma 2023: [Vahva ja välittävä Suomi. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma 20.6.2023](#). Valtioneuvoston julkaisu (2023:58)

STM 2024:11: [Toimeenpanosuunnitelma 2024–2027 : Sosiaali- ja terveysalan sekä pelastusalan henkilöstön riittävyden ja saatavuuden turvaaminen](#).

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2024:11.

Suomen Sairaanhoidajat (2016): [Sairaanhoidajien uudet työnkuvat – laatua tulevaisuuden sote-palveluihin \(pdf\) 2016](#).

Suomen Sairaanhoidajat (2023): [Laajavastuuisen hoitotyö – sairaanhoidajan uramalli lähellä ihmistä \(APN-raportti\)](#).

STM 2021:36: [Kliinisen hoitotyön erikoisalut. Ehdotukset kliinisesti erikoistuneen sairaanhoidajan osaamisen kehittämiseksi](#). Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2021:36.

STM 2024:9: [Kliinisesti erikoistuneiden sairaanhoidajien ennakoitu tarve vuosille 2024–2028](#). Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2024:11.

[Toimeenpanosuunnitelma 2024–2027 : Sosiaali- ja terveysalan sekä pelastusalan henkilöstön riittävyden ja saatavuuden turvaaminen - Valto](#)

THL 2023: [Hoitoonpääsy perusterveydenhuollossa syksyllä 2023 Perusterveydenhuollon kiireettömään hoitoon pääsi lokakuussa entistä nopeammin. Tilastoraportti 71/2023 \(20.12.2023\). Terveystieteiden tutkimuskeskus](#).